

Miljöutskottet

Statsrådets klimatårsberättelse 2024

INLEDNING

Remiss

Statsrådets klimatårsberättelse 2024 (B 16/2024 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till kommunikationsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kommunikationsutskottet KoUU 11/2024 rd
- ekonomiutskottet EkUU 26/2024 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 24/2024 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljö- och klimatminister Kai Mykkänen
- konsultativ tjänsteman Hanne Siikavirta, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Jaana Kaipainen, jord- och skogsbruksministeriet
- naturresursrådet Kirsi Mäkinen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Anna Salminen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Birgitta Vainio-Mattila, jord- och skogsbruksministeriet
- trafikråd Saara Jääskeläinen, kommunikationsministeriet
- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- ledande sakkunnig Bettina Lemström, arbets- och näringsministeriet
- forskarprofessor Hannele Korhonen, Meteorologiska institutet
- professor Heikki Liimatainen, Liikenteen tutkimuskeskus Verne
- forskningsprofessor Kristiina Lång, Naturresursinstitutet
- ordförande Antti Asikainen, Den finländska vetenskapspanelen för skogsbioekonomi
- ordförande Jyri Seppälä, Finlands klimatpanel
- utvecklingschef Ari Nissinen, Finlands miljöcentral
- projektsamordnare Mari Kuoppamaa, Det samiska klimatrådet
- ordförande Klemetti Näkkäläjärvi, Det samiska klimatrådet
- ledande expert Janne Peljo, Finlands näringsliv rf
- expert Heikki Aro, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK

Betänkande MiUB 2/2025 rd

- expert på energi och utsläppshandel Heikki Vierimaa, Skogsindustrin rf
- direktör, näringspolitik Juha Laurila, Byggnadsindustrin RT rf
- direktör för hållbarhetsprogrammet Outi Haanperä, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- klimatexpert Nelli Immonen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Amnesty International Finländska sektionen rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- Teknologiindustrin rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Statsrådet lämnade 2024 års klimatårsberättelse till riksdagen den 27 juni 2024. Berättelsen innehåller i enlighet med klimatlagen (423/2022) uppgifter om utvecklingen av utsläpp och sänkor samt om hur genomförandet av klimatplanen på medellång sikt (Kaisu), klimatplanen för markanvändningssektorn (Misu) och den nationella anpassningsplanen för klimatförändringen (Kiss) framskrider. Dessutom presenteras en bedömning av om klimatåtgärderna är tillräckliga för att de mål som uppställts för de kommande 15 åren ska nås samt en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder. Årsberättelsen är inte avsedd att innehålla några konkreta förslag till ytterligare åtgärder, utan i enlighet med 16 § i klimatlagen fattar statsrådet i samband med uppföljningen av de klimatpolitiska planerna vid behov beslut om ytterligare åtgärder.

Utskottet konstaterar liksom tidigare år att klimatårsberättelsen är en viktig och nödvändig del av systemet för att bevaka den nationella klimatpolitiken (MiUB 1/2024 rd — B 17/2023 rd). Det betonas dock betydelsen av att informationen i klimatårsberättelsen är aktuell och relevant med tanke på den övergripande debatten om klimatpolitiken. Det ställs också många förväntningar på klimatårsberättelsen ur olika sektors synvinkel. I de yttranden som utskottet fått har man i huvudsak ansett att klimatårsberättelsen har utvecklats i rätt riktning samt föreslagit vissa kompletteringar i berättelsens innehåll.

Tidsplanen för klimatårsberättelsen

Miljöutskottet fäste i sitt betänkande om klimatårsberättelsen 2023 (MiUB 1/2024 rd — B 17/2023 rd) uppmärksamhet vid huruvida informationen i berättelsen är aktuell och uppdaterad. Utskottet fick då lov att konstatera att riktlinjerna och åtgärderna i regeringsprogrammet för regeringen Orpo inte hade kunnat beaktas vid utarbetandet av klimatårsberättelsen för 2023. Berättelsen innehöll således inte sådan aktuell information som beaktade nyare politiska beslut. Utskottet fäste samtidigt vikt vid att det tar tid att uppdatera de klimatpolitiska planerna utifrån skrivningarna i regeringsprogrammet och att klimatårsberättelsens roll framför allt är att rapportera hur åtgärderna i planerna framskrider. Det måste även nu konstatera att informationen i klimatårsberättelsen för 2024 redan delvis är föråldrad och att den naturligtvis inte innehåller någon redogörelse för hur sådana åtgärder framskrider som inte har ingått i de klimatpolitiska planer som utarbetats under den föregående regeringsperioden. Syftet med den årliga klimatårsberättelsen är dock att ge riksdagen ett faktaunderlag och tillfälle till debatt om klimatförändringen.

Betänkande MiUB 2/2025 rd

Klimatårsberättelsen utarbetas under kalenderåret efter det år som rapporten gäller. Berättelsen överlämnas till riksdagen i juni. Som det framgår av klimatårsberättelsen är utsläppsuppgifterna för 2023 så kallade snabbestimat. Snabbestimaten är på en grövre nivå än de siffror som tas fram vid den egentliga inventeringen. Snabbestimaten är således inte slutgiltiga, utan utsläppsuppgifterna preciseras när alla uppgifter som används i beräkningen är klara. Beräkningsmetoderna utvecklas kontinuerligt och därför kan utsläppsuppgifterna också ändras retroaktivt. Framför allt utsläppen och sänkorna inom markanvändningssektorn varierar från år till år och effekterna av och kunskapsunderlaget i anslutning till åtgärderna inom markanvändningssektorn är förenade med större osäkerhetsfaktorer än inom andra sektorer. De preciseringar som görs retroaktivt för markanvändningssektorn är i allmänhet större än de som görs för de övriga sektorerna.

Sammantaget har färdigställandet av snabbestimat, sammanställandet av den information som ska ingå i klimatårsberättelsen och behandlingstiden i olika utskott åter lett till att utlåtandena från andra utskott och utfrågningen av sakkunniga i utskottet baserar sig på de tidigare estimaten i klimatårsberättelsen och den sakkunnigutfrågning som genomfördes hösten 2024. I januari 2025 publicerades emellertid preciserade uppgifter om utsläpp och sänkor inom markanvändningssektorn 2023. Utskottet påpekar att det måste grunda sin bedömning och ståndpunkt på den information som utskottet har fått till sitt förfogande senast hösten 2024. Klimatårsberättelsen för 2025 bereds för närvarande och utskottet anser det vara viktigt att ministerierna har tillgång till riksdagens ställningstaganden till klimatårsberättelsen för 2024.

På grund av klimatårsberättelsens natur beskriver den alltid en förfluten period. Det är inte en klimatpolitisk plan som tar sikte på framtiden. Klimatplanen på medellång sikt samt energi- och klimatstrategin revideras under 2025. Riksdagsbehandlingen av dem ger aktuellare information som grund för klimatdebatten. Utskottet anser ändå att det är viktigt att behandlingen av klimatårsberättelsen i riksdagen effektiviseras. Om berättelsen behandlas genast i början av hösten är det möjligt att bereda riksdagens ställningstaganden så nära som möjligt den tidpunkt då informationen har producerats. De senaste uppgifterna om utsläpp och sänkor för 2023 ingår i de estimat som Statistikcentralen publicerade i januari 2025. När det gäller klimatårsberättelsen för 2024 grundar utskottet dock sitt ställningstagande på den berättelse som lämnats till riksdagen och på den sakkunnigutfrågning som genomfördes 2024.

Innehållet i klimatårsberättelsen

Utskottet vill vidare lyfta fram att klimatårsberättelsen skildrar scenarier som baserar sig på tidigare beslutade åtgärder och hur klimatmålen har uppnåtts i ljuset av dessa scenarier. I berättelsen har man inte kunnat beakta information som fåtts eller beslut som fattats efter det att klimatårsberättelsen har utarbetats. I fråga om klimatårsberättelsen för 2024 måste det konstateras att till exempel åtgärder som påverkar utsläppen från trafiken inte har beaktats i de scenarier som skildras i berättelsen och som baserar sig på nuvarande åtgärder. Åtgärder som påverkar trafikutsläppen är bland annat regeringens beslut att senarelägga distributionsskyldigheten. Effekterna på trafikutsläppen har ändå bedömts i klimatårsberättelsen.

Miljöutskottet anser i likhet med kommunikationsutskottet (KoUU 11/2024 rd) att det är viktigt att göra en samlad bedömning av de politiska åtgärder som faktiskt genomförs så att man kan skapa sig en aktuell och sannolik lägesbild. Ekonomiutskottet har i sin tur (EkUU 26/2024 rd) fäst

Betänkande MiUB 2/2025 rd

uppmärksamhet vid den sektorsspecifika granskningen av klimatåtgärderna i EU:s klimatpolitik, vilket försvårar bedömningen av åtgärdernas kostnadseffektivitet och genomslag. Med hänvisning till det anser miljöutskottet att det är viktigt att beskrivningen av effekterna och konsekvenserna av de åtgärder som ingår i de klimatpolitiska planerna utvecklas i en allt mer analytisk riktning. I klimatårsberättelsen beskrivs utvecklingen av utsläpp och sänkor i stor utsträckning med hjälp av kalkylmässiga variabler. Samtidigt presenteras de centrala åtgärder som inverkar på utvecklingen på ett ytligt sätt i form av förteckningar. Det är önskvärt att det i fortsättningen eftersträvas att helheten beskrivs utifrån genomslaget och kostnadseffektiviteten av de åtgärder som faktiskt genomförts.

Kommunikationsutskottet, ekonomiutskottet och jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 24/2024 rd) har välkomnat att ett avsnitt om koldioxidhandavtrycket ingår i klimatårsberättelsen. Utskottet anser att en granskning av koldioxidhandavtrycket är en väsentlig del av helhetsbilden. Ekonomiutskottet önskar att det i klimatårsberättelsen tas upp konkreta exempel på produkter som finländska företag har lyckats exportera till andra länder. Även om praxis för beräkning av koldioxidhandavtrycket och därtill hörande data och metodologi bör vidareutvecklas, förhåller man sig i utlåtandena positivt till att berättelsen omfattar en granskning av koldioxidhandavtrycket. Utskottet finner utvecklingsförslagen motiverade.

Utsläppsutvecklingen

Som det nämns ovan baserar sig de uppgifter om faktiska utsläpp och sänkor som rapporteras i klimatårsberättelsen på Statistikcentralens snabbestimat för året i fråga. I klimatårsberättelsen för 2024 rapporteras alltså närmare bestämt de slutliga utsläppsuppgifterna för 2022 och ett snabbestimat för 2023. Berättelsens bedömningar av hur målen för utsläppsminskning har nåtts utgår från det scenario som baserar sig på nuvarande åtgärder och som tagits fram inom Teknologiska forskningscentralen VTT:s projekt för energi- och klimatåtgärder på vägen mot nollutsläpp (Peikko). Enligt klimatårsberättelsen minskade växthusgasutsläppen med 11 procent 2023 jämfört med året innan. Inom utsläppshandelssektorn minskade i synnerhet utsläppen från energi- och värmeproduktionen snabbare än väntat, hela 19 procent.

Av klimatårsberättelsen framgår att utsläppsminskningstakten enligt det scenario som baserar sig på nuvarande åtgärder inte är tillräcklig för att målet om 60 procent mindre utsläpp 2030 ska nås. Slutsatsen är fortfarande att det behövs ytterligare åtgärder. Gapet till målet är cirka 1,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket motsvarar det sammanlagda behovet av tilläggsåtgärder inom utsläppshandeln och ansvarsfördelningssektorn. För att klimatlagens mål om klimatneutralitet ska uppnås krävs dessutom att utsläppen inte överskrider nivån på sänkorna 2035. Utsläppsutvecklingen inom utsläppshandelssektorn och ansvarsfördelningssektorn har framskridit på ett sätt som stöder målen. De totala utsläppen har minskat med 42 procent från 2005, det vill säga med i genomsnitt två procent per år. År 2023 började också nettoutsläppen minska betydligt. Till detta bidrog särskilt den snabba minskningen av utsläpp inom utsläppshandelssektorn. Också inom ansvarsfördelningssektorn har utsläppen minskat i enlighet med de kvoter som fastställts för dem. Ett problem med tanke på uppnåendet av målen är att markanvändningssektorn blivit en nettoutsläppskälla.

Betänkande MiUB 2/2025 rd

EU ska i enlighet med EU-lagstiftningen minska utsläppen inom utsläppshandelssektorn med 62 procent och inom ansvarsfördelningssektorn med 40 procent fram till 2030 jämfört med 2005. Utsläppsutvecklingen inom utsläppshandelssektorn överskrider förväntningarna, eftersom den tämligen höga prisnivån på utsläppsrätter och den snabba minskningen av antalet utsläppsrätter sätter fart på utvecklingen. Enligt klimatårsberättelsen kommer utfasningen av fossila bränslen inom el- och värmeproduktionen att gå snabbt under de närmaste åren. Finlands åtagande som medlemsland är att utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn ska minska med minst 50 procent före 2030 jämfört med nivån 2005. Det innebär en utsläppsnivå på omkring 17,1 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter. Finland har inte överskridit sina kvoter för utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn under åren 2021–2023. För Finland har det under dessa år uppkommit ett överskott på cirka 4,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter, med vilket man kan kompensera eventuella överskridningar under de kommande åren. Behovet av tilläggsåtgärder för att nå den kalkylerade utsläppsnivån för ansvarsfördelningssektorn 2030 har uppskattats motsvara cirka 1,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter. De åtgärder som föreslås för ansvarsfördelningssektorn i klimatplanen på medellång sikt, som utarbetades 2022, har dimensionerats så att skyldigheten för ansvarsfördelningssektorn uppfylls. Hur utsläppsminskningmålet enligt planen uppnås beror dock delvis på politiska åtgärder som ännu inte genomförts.

År 2023 minskade utsläppen från ansvarsfördelningssektorn inom alla utsläppsklasser, också inom trafiken och jordbruket. Trafiken är den största utsläppskällan inom ansvarsfördelningssektorn i Finland. Trafikens andel av utsläppen inom den sektorn var cirka 37 procent och av Finlands totala utsläpp cirka 23 procent 2023. Utsläppen från trafiken minskade 2023. Till detta bidrog särskilt att andelen biodrivmedel ökade från 16 till omkring 17 procent och att förbränningsmotorbilarnas trafikarbete minskade. I klimatplanen på medellång sikt har det fastställts som mål att andelen förnybara drivmedel av allt bränsle som säljs för vägtransporter ska stiga till 34 procent före 2030. Förbrukningen av fossil bensin och diesel har enligt utredning minskat under de senaste åren, då ökningen av trafikarbetet har mattats av, de nya bilarnas energieffektivitet har förbättrats och andelen förnybar energi har ökat. Kommunikationsutskottet betonade i sitt utlåtande vikten av tillgången till alternativa drivkrafter och drivmedel till rimligt pris. Kommunikationsutskottet anser att produktionen av och övergången till biodrivmedel bör främjas på ett teknikneutralt sätt utifrån behoven inom alla transportformer, såväl nationellt som på global nivå. Miljöutskottet betraktar dessa synpunkter som viktiga.

Jordbrukets utsläpp inom ansvarsfördelningssektorn minskade med en procent. Jord- och skogsbruksutskottet påpekar i sitt utlåtande (JsUU 24/2024 rd) att man vid beredningen av planerna i enlighet med klimatlagen ska beakta planernas eventuella konsekvenser för livsmedelstryggheten i Finland. I utlåtandet betonas liksom under tidigare år att man i klimatarbetet inom jordbruket bör försäkra sig om att förutsättningarna för den nationella livsmedelsproduktionen inte försämras eller livsmedelsförsörjningen äventyras. Inom ansvarsfördelningssektorn rapporteras bland annat utsläpp i anslutning till produktionsdjur. I fråga om dem är det svårt att minska utsläppen utan att det påverkar djurantalet och därmed produktionsmängderna. Utskottet ser det som viktigt att klimatåtgärderna inom jordbruket genomförs på ett sätt som tryggar förutsättningarna för livsmedelsproduktion.

Betänkande MiUB 2/2025 rd

Läget inom markanvändningssektorn

Av klimatårsberättelsens uppgifter från våren 2024 framgår det att markanvändningssektorn år 2023 var en nettosänka som enligt snabbestimatet var -1,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Som det framgår i berättelsen preciseras summan av utsläppen eller upptagen inom markanvändningssektorn när det finns uppdaterade uppgifter om arealer, trädbestånd, avverkning och användningen av inhemskt virke inom skogsindustrin. Utskottet är medvetet om att situationen har förändrats enligt de preliminära uppgifter som Statistikcentralen publicerade i januari 2025. Enligt den nuvarande verksamhetsmodellen rapporteras de slutliga uppgifterna för 2023 emellertid först i klimatårsberättelsen 2025.

Utskottet konstaterar utifrån remissyttrandena och klimatårsberättelsen att utvecklingen av nettosänkan inom markanvändningssektorn enligt nuvarande uppgifter ser mycket svagare ut än vad som tidigare uppskattats. Forskningsrönen om och lägesbilden för markanvändningssektorn har förändrats avsevärt under de senaste åren. De metodändringar som gjorts inom inventeringen av växthusgaser har bidragit till att minska den kalkylerade sänkan inom markanvändningssektorn. Utskottet påpekar att markanvändningssektorn är en större helhet än skogsmark och skogsbruk. Sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) består av sex markanvändningsklasser: skogsmark, åkermark, betesmark, våtmark, bebyggd mark och övrig mark samt förändringen i träprodukternas kollager. Enligt klimatårsberättelsen har sektorns utveckling under de senaste åren från en nettosänka till en nettoutsläppskälla i synnerhet berott på att trädbeståndets tillväxt har avtagit och på den stora avverkningsvolymen. Skogsmarken har fortfarande varit en nettosänka under de senaste åren, men utsläppen från de övriga markanvändningsklasserna har varit större än skogarnas nettosänka.

Koldioxidutsläppen från odlingsmark rapporteras inom markanvändningssektorn. I det sammanhanget framhävs torvmarkernas betydelse för klimatåtgärderna inom jordbruket och livsmedelsförsörjningen. Enligt remissyttrandena ger åtgärderna för att minska utsläppen från torvmarker stor effekt i relation till torvmarkernas areal. En särskilt effektiv åtgärd anses vara att avstå från underproduktiva torvåkrar vid produktionsverksamheten inom jordbruket. Ur samhällets synvinkel är det effektivaste sättet att minska utsläppen från jordbruket att endast använda produktionsduglig mark som jordbruksmark. Jord- och skogsbruksutskottet framhåller i sitt utlåtande betydelsen av god odlingspraxis för att minska utsläppen, binda kol och upprätthålla en bördig jordbruksmark. Miljöutskottet anser att detta är en viktig synpunkt. Med avseende på utsläppsminskningen är det också motiverat att som odlingsmark betrakta sådan mark som behövs för matproduktion.

I klimatårsberättelsen dras slutsatsen att nettoutsläppen från markanvändningssektorn inte minskar tillräckligt för att Finlands mål enligt EU-åtagandena eller den nationella klimatlagen ska nås. I remissyttrandena råder det delade meningar om huruvida de antaganden och beräkningsmodeller som ligger till grund för de nuvarande målen måste ses över eller om ytterligare åtgärder måste vidtas utifrån de uppställda målen. Enligt klimatårsberättelsen behövs det ytterligare åtgärder inom markanvändningssektorn och andra sektorer för att målet om koldioxidneutralitet 2035 och målen i EU:s LULUCF-förordning ska nås. Enligt det scenario som baserar sig på nuvarande åtgärder kan det för att uppnå målet om koldioxidneutralitet 2035 behövas ytterligare åtgärder motsvarande till och med 19 miljoner ton koldioxidekvivalenter.

Betänkande MiUB 2/2025 rd

Enligt EU:s reviderade LULUCF-förordning fördelas medlemsländernas åtaganden på två separata femårsperioder, 2021—2025 och 2026—2030. Under den första perioden ska Finland säkerställa att markanvändningssektorn inte orsakar kalkylmässiga utsläpp. Under perioden 2026—2030 är Finlands mål för 2030 en nettosänka på -2,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter, utöver Finlands faktiska genomsnittliga sänka 2016—2018. Under den första femårsperioden beräknas det för Finlands del uppstå ett underskott på 10—40 miljoner ton koldioxidekvivalenter i förhållande till åtagandet för 2021—2025. Om nivån på sänkorna enligt Finlands LULUCF-åtagande inte uppnås, kan Finland täcka underskottet genom att förvärva LULUCF-utsläppsenheter till motsvarande belopp från andra medlemsländer.

I de yttranden som utskottet fått har osäkerhetsfaktorerna i anslutning till förvärvet av LULUCF-utsläppsenheter lyfts fram. Om underskottet inte kan täckas genom förvärv av enheter inom mark-användningssektorn, måste underskottet under perioden 2021—2025 täckas inom ansvarsfördelningssektorn. Då är det möjligt att sträva efter att förvärva utsläppsenheter inom ansvarsfördelningssektorn från andra medlemsstater för att uppfylla åtagandet. Det finns i nuläget inga säkra uppgifter om tillgången och priset på LULUCF-enheter eller utsläppsenheter inom ansvarsfördelningssektorn. Om LULUCF-sektorns utsläppsbalans för fyraårsperioden 2026—2029 inte uppfylls förflyttas underskottet till 2030 multiplicerat med koefficienten 1,08. Om man däremot inte håller sig inom ramen för ansvarsfördelningssektorns utsläppskvoter på årsnivå överförs underskottet till följande år. Situationen inom markanvändningssektorn påverkar således sammantaget Finlands klimatåtaganden.

Behovet av tilläggsåtgärder

Utskottet har bett om en utredning om genomförandet av åtgärderna i scenarierna i klimatårsberättelsen för 2024 och om kostnaderna för samhället, inklusive företagen. Dessutom begärde utskottet en ytterligare utredning om de kostnader som uppstår om klimatåtgärderna inte vidtas. Enligt uppgifter till utskottet har klimatförändringens konsekvenser för de offentliga finanserna bedömts på lång sikt som en del av de analyser som gjorts till stöd för den ekonomiska prognosen. Som ett resultat av analysen konstateras det att Finlands ekonomiska tillväxt kommer att avta om man inte lyckas begränsa klimatförändringen eller uppnå målen i Parisavtalet. Den avtagande tillväxten sänker den framtida inkomstnivån inom den offentliga sektorn och leder till att utgifterna ökar i förhållande till bruttonationalprodukten och till att skuldkvoten ökar ytterligare. Om målen i Parisavtalet nås, kan Finlands skuldkvot sjunka. Det beror på att bruttonationalprodukten ökar snabbare än vad som beräknats i basscenariot. Finansministeriet understryker i sin granskning betydelsen av snabba och beslutsamma klimatåtgärder för att dämpa konsekvenserna av klimatförändringen och därmed för den ekonomiska utvecklingen.

Regeringen har i enlighet med regeringsprogrammet förbundit sig till målen i den nationella klimatlagen. I det uttalande som godkändes i samband med behandlingen av klimatårsberättelsen 2023 förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att uppdatera de centrala klimatpolitiska planerna och bereder förslag till kostnadseffektiva ytterligare åtgärder med beaktande av åtgärdernas totala konsekvenser. Det är fortfarande uppenbart att det behövs ytterligare åtgärder, och beredningen av dem sker enligt de planerings- och uppföljningsprocesser som anges i klimatlagen så att beslut om ytterligare åtgärder fattas av statsrådet (*Utskottets förslag till ställningstagande*). Ekonomiutskottet har i sitt utlåtande om klimatårsberättelsen 2024 ansett det vara viktigt

Betänkande MiUB 2/2025 rd

att man ser till att de nationella klimatåtgärderna är tillräckliga, riktade och effektiva och att man beaktar både klimatet och ekonomin. Samtidigt lyfter ekonomiutskottet i sitt utlåtande fram behovet av att stävja kostnaderna i vardagen och trygga näringslivets konkurrenskraft. Miljöutskottet instämmer i dessa synpunkter och efterlyser i likhet med ekonomiutskottet en övergripande granskning av klimatåtgärderna för att man ska kunna bedöma åtgärdernas kostnadseffektivitet och genomslag.

I klimatårsberättelsens scenarier som baserar sig på nuvarande åtgärder ingår ännu inte de åtgärder som regeringen Orpo beslutat om. Utskottet har dock genom att skaffa information strävat efter att bilda sig en uppfattning också om dessa. Med hänvisning till inkommen utredning anser utskottet fortfarande att en minskning av utsläppen är ett viktigt sätt att uppnå de klimatpolitiska målen. I synnerhet utsläppshandeln ses som ett effektivt sätt att rikta utsläppsminskningarna till sådana områden där målen kan nås på ett så fördelaktigt sätt som möjligt. Utskottet har i princip förhållit sig positivt till utsläppshandeln (MiUU 17/2024 rd — RP 119/2024 rd). Den kommande utvidgningen av utsläppshandeln till att omfatta distribution av fossila bränslen har inte kunnat beaktas i de scenarier som skildras i klimatårsberättelsen.

Uppmärksamhet har varje år fästs vid att minska utsläppen från jordbruket. Enligt uppgifter till utskottet kan utsläppen från jordbruket enklast minskas genom åtgärder på torvmarker. Den mest kostnadseffektiva åtgärden är odling av rörlan eller någon annan våtmarksväxt på mark med höjd grundvattennivå. De följande mest kostnadseffektiva åtgärderna är vallodling på torvmark med förhöjd grundvattennivå och en ökning av andelen biogas och återvinningsgödsel. I nuläget finansieras torvmarkåtgärderna i viss mån med de medel som EU:s gemensamma jordbrukspolitik erbjuder, men den nationella finansieringen av dessa åtgärder har slopats. När det gäller att minska utsläppen från torvmarker och från jordbruket överlag anser utskottet att det är viktigt att samordna kraven på minskade utsläpp, livsmedelssäkerhet och lönsam produktion till exempel genom att främja den odlingspraxis som jord- och skogsbruksutskottet lyfter fram i sitt utlåtande.

Miljöutskottet betonar liksom jord- och skogsbruksutskottet vikten av ett klimatsmart skogsbruk. Skogsmark och träprodukter har utgjort den mest betydande sänkan inom markanvändningssektorn. Skogarna i Finland är fortfarande kolsänkor, men de är inte nettosänkor. Skogarna behövs för att motverka klimatförändringen. Med tanke på det är det av avgörande betydelse att upprätthålla skogarnas hälsa och tillväxt. I de yttranden som utskottet fått har man exempelvis lyft fram möjligheterna att använda förädlad plantmaterial. En annan viktig aspekt är att öka förädlingsvärdet inom bioekonomin och utöka värdekedjorna inom skogssektorn. Som det framförts i yttrandena till utskottet erbjuder till exempel träbyggande möjligheter att minska växthusgasutsläppen, framför allt när utsläpps- och energiintensiva byggmaterial ersätts med långt förädlade inhemska skogsindustriprodukter. Sammantaget kräver begränsningen av och anpassningen till klimatförändringen att naturresurserna används på ett resurssmart sätt. Enligt klimatårsberättelsen har utvinningen av naturresurser tredubblats på global nivå under de senaste 50 åren. År 2060 förväntas utvinningen av naturresurser att vara till och med 60 procent högre än i dag. Utskottet betonar också i detta sammanhang betydelsen av cirkulär ekonomi och omställning till ren energi för att klimatmålen ska nås.

Betänkande MiUB 2/2025 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 16/2024 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen förutsätter att regeringen genomför åtgärder i enlighet med det ställningstagande som godkänts med anledning av klimatårsberättelsen 2023 (RSk 3/2024 rd).

Helsingfors 13.2.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Mikkonen gröna
medlem Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Marko Asell sd
medlem Noora Fagerström saml
medlem Petri Huru saf
medlem Christoffer Ingo sv (delvis)
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent (delvis)
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Sara Seppänen saf (delvis)
ersättare Antti Kangas saf (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.